

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 2/23

2023 m. sausio 12 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas sujungtose bylose C-702/20 | *DOBELES HES* ir C-17/21 | *GM*

Valstybės pagalba negali būti nustatyta teismo sprendimu

2005 m. gegužės 5 d. Latvija priėmė įstatymą (galiojo nuo 2005 m. birželio 8 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d.), kuriuo keičiama elektros energijos gamintojų pagaminto elektros energijos pertekliaus pardavimo padidintu tarifu tvarka. Tame įstatyme pažymėta, kad elektros energijos iš atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojai, kurie tuo metu jau buvo pradėję veiklą, išsaugojo teisę pasinaudoti ankstesnėmis sąlygomis, kurios iš esmės buvo palankesnės, kiek tai susiję su taikomomis pardavimo padidintu tarifu kainomis. DOBELES HES SIA ir GM SIA yra dvi Latvijos įmonės, eksploatuojančios hidroelektrines, kuriose elektros energija gaminama iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Įsigaliojus šiam įstatymui, Latvijos reguliavimo institucija, turinti įgaliojimus nustatyti vidutinį elektros energijos tarifą, tą įstatymą išaiškino taip, kad juo tiems gamintojams užfiksuojamas 2005 m. birželio 7 d. galiojusio dydžio vidutinis elektros energijos pardavimo tarifas. Todėl ši institucija nustojo perskaičiuoti tą tarifą.

Tai įmonės pareiškėjas paskatino pareikalauti, kad reguliavimo institucija atlygintų „žalą“ ir kompensuotų nuostolius, patirtus dėl to, kad tarifas tapo fiksuotas. Reguliavimo institucija atsisakė tenkinti šiuos reikalavimus, tačiau Latvijos administracinis teismas iš dalies patenkino jų ieškinius.

Gavęs kasacinį skundą Latvijos Aukščiausiasis Teismas paprašė Teisingumo teismo išaiškinti SESV 107 straipsnio 1 dalis ir 108 straipsnio 3 dalį, Reglamentą dėl *de minimis* pagalbos¹ (nedidelė valstybės pagalba, apie kurią neprivaloma pranešti Komisijai) ir Reglamentą dėl SESV 108 straipsnio taikymo tvarkos².

Iš pradžių Teisingumo Teismas nusprendė, kad „valstybės išteklius“ galima identifikuoti remiantis dviem alternatyviais kriterijais, kurie turi būti tenkinami, kad „valstybės pagalba“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, būtų pripažinta egzistuojančia: tai turi būti arba lėšos, surenkamos iš mokesčio ar kitų pagal nacionalinės teisės aktus privalomų rinkliavų, kurios administruojamos ir skirstomos remiantis tais teisės aktais, arba sumos, kurios nuolat yra valstybės žinioje.

Teisingumo Teismas šiuo klausimu pažymėjo, kad visiško elektros energijos rinkos liberalizavimo Latvijoje data neturi reikšmės vertinant, ar priemoka perkant elektros energiją padidintu tarifu turi būti laikoma valstybės pagalba. Taigi **kvalifikavimui kaip „valstybės pagalbos“ netaikoma sąlyga, kad atitinkama rinka turi būti prieš tai visiškai liberalizuota.**

Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad valstybės pagalbos, kuri yra viešosios valdžios taikomos priemonės

¹ 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 352, 2013, p. 1).

² 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamento (ES) 2015/1589, nustatančio išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015, p. 9).

sudaryti palankesnes sąlygas tam tikroms įmonėms ar prekėms, teisinis pobūdis iš esmės skiriasi nuo žalos atlyginimo, kurį nacionalinės valdžios institucijos gali turėti sumokėti privatiems asmenims už tų institucijų jiems padarytą žalą. Taigi žalos atlyginimas nėra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Atvirkščiai, nustatant, ar sumos yra „valstybės pagalba“, nėra jokio skirtumo, ar skundai dėl neišmokėjimo kvalifikuojami kaip „reikalavimai dėl kompensacijos“, ar „reikalavimai dėl žalos atlyginimo“ pagal nacionalinę teisę.

Beje, jeigu nacionalinės teisės aktuose nustatyta „valstybės pagalba“, pagal tuos teisės aktus teisme reikalaujama sumokėti suma taip pat yra tokia pagalba.

Atsakydamas į Komisijos argumentus **Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės pagalba negali būti nustatyta teismo sprendimu. Galiausiai tai susiję su galimybių vertinimu, kuris nepriskiriamas teismo iniciatyvai.**

Paskui dėl Sąjungos teisės *de minimis* pagalbos srityje taikymo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad *de minimis* pagalbos pobūdį reikia vertinti atsižvelgiant į bendrą per referencinį laikotarpį jau gautų ir pareiškėjų dar reikalaujamų sumų dydį, jei tai yra valstybės pagalba.

Galiausiai, jeigu nacionaliniam teismui pateikiamas nagrinėti reikalavimas, kad būtų išmokėta neteisėta pagalba, t. y. pagalba, apie kurią nebuvo pranešta Komisijai, nors tai nėra *de minimis* pagalba, tokį reikalavimą jis turi atmesti. Vis dėlto nacionalinis teismas gali patenkinti reikalavimą dėl sumos, atitinkančios naują pagalbą, apie kurią nepranešta Komisijai, išmokėjimo su sąlyga, kad atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos iš anksto tinkamai praneštų tai institucijai apie šią pagalbą ir kad ši pritartų arba būtų laikoma davusia pritarimą šiuo klausimu.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas ir santrauka](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005.

Likite su mumis!

